

Faragó József

Különleges foglalkozást választott *Dénes Ferenc*. Pontosabban kitalálta magának, mert sportgazdaságtani stúdiumot hiába is keresett volna negyedszázaddal ezelőtt a Közgázon. Mostanában egyre többen nyilatkoznak ugyan a médiának sportközgazdászként, de aligha tévedek nagyot, ha azt mondom, itthon neki van a legnagyobb múltja e speciális szakterületen.

Dénes Feri balatonboglári srác. Ahogy meséli, két ottani alapélmény is meghatározó lehetett a későbbiek szempontjából. Az egyik a külföldiek jelenléte, s ami ezzel együtt járt, a napi szintű idegen nyelvű beszéd. Meg valamiféle nyitottság, ami a hatvanas-hetvenes évek fordulóján lehetséges volt a rendszer korlátaín belül. Némi túlzással azt mondhatjuk, hogy a Balaton-partnak lehetett valamiféle mérsékeltén „multikulti” jellege. A másik meghatározó eleményt a falusi focimeccsek szolgáltatták. Akkor még a magyar családok kultúrájának része volt a mérkőzésre járás, akár úgy is, hogy kerékpáron, lovas kocsin követték a szomszéd falvakba a csapatot. Meg olyan formában is, hogy az ünnepi alkalmakhoz hozzátartoztak a kövérek-soványak vagy épp a házások-nőtlenek meccsek. – Hogy mennyire vagyok balatoni ember? – tűnődik. – Ha májusban Pesten beleszagolok a levegőbe, annyira hiányzik a tó illata, közege, légköre, hogy ha csak tehetem, rohanok le Boglárra. Ott tudok a legjobban elmélyülni a munkámban.

Akármilyen nyitott volt is a balatoni nyár, mégis kulturális sokként érte meg a Budapestre kerülést 14 éves korában, amikor felvették az ELTE Apáczai Csere János gyakorló gimnáziumába, francia szakra. Faluból a nagyvárosba, a helyi általános iskolából az elitgimnáziumba, a családi házból a kollégiumba került. Úgy is láthatjuk mindezt, hogy egy kisiskola jó tanulójának kényelmes pozíciójából a poroszos tanrend éles versenyhelyzetébe pottyant.

Jól élte meg a váltást, inspirálta, hogy a környezetében nála okosabb emberek forognak. Arról sem szabad elfeledkezni, hogy ismert ellenzékiek – ahogy akkoriban mondták, „másként gondolkodó” szülők – is odajáratták a gyerekeiket, vagyis az Apáczai minden értelemben felnyitotta Feri szemét. Azt persze, még mindig nem értem, ha a jó sorsa a francia tagozatra vet egy vidéki srácot, akkor miért nem bölcsésznek jelentkezik? Erre azt mondja: valami különös oknál fogva már gyerekfejjel is azt gondolta, hogy közgazdász lesz, de nem tudja megmondani, hogy honnan jött az ötlet.

Mindenesetre kitartott elhatározása mellett, s az 1980-as években már a Dimitrov téren koptatta az iskolapadot. Mégsem önmagában a közgázos éveket tartja döntőnek, sokkal inkább egy szűkebb diákcsoporthoz, egyúttal az öreg diákok révén egy széles társadalmi-közöségi hálózhoz, a Rajk László Szakkollégiumhoz tartozást. Nehéz ennek a körnek a jelentőségét felmérni. Az 1970-ben alapított, s azóta *Chikán Attila* igazgató által vezetett „szakkoli” ugyanis a legkülönfélébb szakmai területekre, s igen széles politikai skálán bocsátott ki tehetséges diákokat a sokáig Makarenko, ma Horánszky utcai falak közül. Dénes Ferenc első sportgazdaságtani próbálkozásai is ehhez a műhelyhez köthetők.

– A szakkollégiumban minden félévben kellett írunk egy nagyobb lélegzetű dolgozatot, amiben számot adtunk az önképzőköri munkánkról, s ezt megvitattuk a többiekkel – meséli. Bár a hétvégi határidő nagyon szorította, mégis kiment a Fradi-meccsre, s az Űllői útról hazafelé menet jutott eszébe, hogy *Kornai Jánosnak* a hiánygazdálkodást leíró gazdasági kategóriái mennyire illeszkednek a gyatra honi labdarúgóvilághoz. Az a dolgozat, persze, még teljes kudarc volt, csak Chikán igazgató biztatta „hivatalból”, s egyik diáktársának, aki

FOTÓ: BÁCSI RÓBERT LÁSZLÓ

Sportból elemmez

a hazai lóversenyzésről vélekedett hasonlóan, tetszett az ötlet.

Dénes Ferenc ma azt mondja, az egész sport-közgazdaságtani kísérlet megmarad a diákkori szellemi kiruccanások szintjén, ha nem alakulnak számára szerencsésen a körülmények. Az 1990-es évek elején indult ugyanis a kutatói pályája, s ez lényegében egybeesett azzal az időszakkal, amikor előbb az angol futballt, majd az európai labdarúgást is jövedelmező üzletté formálták át, méghozzá az amerikai profi sportok mintájára. Példaként a tengerentúli kosárlabdaliga, az NBA említhető. Előbb a Premier League indult Angliában, majd egy évre rá a

Névjegy

DÉNES FERENC

1962-ben született, Balatonbogláron nevelkedett, tizennégy éves kora óta Budapesten él. 1998 és 2002 között az Ifjúsági és Sportminisztérium sportügyekért felelős helyettes államtitkára volt. Azóta önálló sportgazdasági tanácsadóként dolgozik. 25 éve oktat egyetemen, szakterülete a sportközgazdaságtan és a sportszolgáltatások menedzsmentje. Nős, két felnőtt gyermek édesapja.

Bajnokok Ligája. Egy kontinentális méretű, a stadionokba százezreket vonzó, a tévékészülékek elé milliókat leültető, mindeközben örült pénzeket mozgósító, szórakoztató iparág kiépülésének lehetett tanúja a fiatal kutató. Innen már nem volt visszaút, mert a labdarúgás, de azóta az olimpiai sport is, kutatási téma lett, vagyis a közgazdaságtan fókuszába került.

Más kérdés, s erre az elmúlt húsz évben minden találkozásunk során kényszerűen és keserűen kitértünk, hogy nálunk a labdarúgás – rációfolva a rendszerváltásra és a nemzetközi tendenciákra – lényegében szórakoztatásra képtelen iparágként működik. Talán méltánytalan ezt éppen most felemlgetni, amikor beszélgetésünknek a válogatott törökök elleni váratlan győzelme adhat reményteli hátteret. Mégsem lehet eltekinteni a Puskás stadion állapotától, a szurkolói érdektelenségtől, hiszen gyerekkorunkban nemhogy tétmérkőzésre, de még egy barátságos magyar-osztrákra is kiment 70-80 ezer ember. Alig pár hete játszott a Manchester United Kolozsváron, ahová innen is szép számmal zárandokoltak el a minőségi labdarúgás barátai, köztük Dénes Ferenc is, aki a világháló egyik népszerű közösségi ol-

dalán lelkes posztban számolt be kirándulásáról.

Nem csak beszél a sportról, s számára ez nem csupán az elemzés tárgyául szolgáló üzletág. Diákkorában kézilabdázott, majd egyetemistaként egy baráti társasággal a nagypályás labdarúgást is kipróbálták. Igaz, később jöttek a tespedés évtizedei. Pár éve újra összeszedte magát, s szinte a nulláról építkezve, futni kezdett. Mostanában hétvégi örömfutásokon, utcai félmaratonversenyeken, maratonváltókon találkozhatunk vele.

Az első Fidesz-kormány idején tett politikai kiruccanását sem kerülhetjük meg. Bár úgy vélem, hogy az a négy év, amit közszereplőként élt meg, közismert szakasza az életének. – Nyitott könyv, amit senki sem olvas – mondja némi malíciával, de gyorsan leszögezve: annak ellenére sem bánta meg a helyettes államtitkári éveket, hogy a 2002-es kormányváltást követően volt azért másfél év az életében, ami nem nevezhető könyvnyű időszaknak. Azt, hogy akkoriban hirtelen kilencven százalékkal csökkent a telefonhívások száma természetesnek tekinti. Mai szemmel úgy véli, hogy az 1998-ban alakított Ifjúsági és Sportminisztérium komoly sarokpontja lehetett volna a magyar közigazgatásnak, amennyi-

ben egy teljesen új, fiatal és ambiciózus csapat látott munkának. Nyilván tetten érhetőek az első időszak tevékenységében a rutintalanságok, de szerinte azt is észre kell venni, 2002 után is ez a csapat adta a központi sportközigazgatás gerincét.

Hogy a politika mennyire telepedt rá a minisztériumi munkájára? Nos, erre úgy emlékszik, *Deutsch Tamás* sportminiszter olyan környezetet teremtett, amelyben élesen külvönvált a politika és a szakmai munka. Ez a fajta távolságtartás egyébként olyannyira beléjük ivódott – állítja –, hogy amikor találkozik egykori miniszterével, ma sem beszélnek a politikáról. Pontosabban Deutsch nem kérdezi a véleményét a Fideszről, ő pedig nem mondja, amit erről gondol. Dénes Ferenc szerint talán a legfontosabb eredménye az lehetett az akkori sportminisztériumi hivatalkocsapat működésének, hogy szakítottak egy súlyos hagyománnyal, s egészen a legutóbbi időkig, kormányokon átívelő módon, nem merülhetett fel komoly igényként, hogy az állam tartson el a sportpiacon mozgó egyesületeket, sportvállalatokat. Mára ez is megváltozott, úgy tűnik, az élet viszsztatért a korábbi megszokott kerékvágásba.